

Nr 46.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1945 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående utredning av fiskerinäringens efterkrigsproblem m. m.

(2:a avd.)

Jordbruksutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft följande inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade motioner, nämligen:

1) I: 105 av herr *Gustavson m. fl.* och II: 182 av herr *Johansson* i Öckerö *m. fl.* vari hemstälts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en skyndsam utredning om fiskets efterkrigsproblem, varvid bland annat svenska fiskares möjlighet att landa fisk i utländska hamnar samt möjlighet till export i första hand borde bliva föremål för skyndsam behandling; samt

2) I: 209 av herr *Mannerskantz m. fl.* och II: 328 av herr *Skantze m. fl.* vari hemstälts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till årets riksdag angående anslag å allmänna beredskapsstaten till uppförande av kyl- och fryshus för fiskets behov.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för dessa yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande över de likalydande motionerna I: 105 och II: 182 av lantbruksstyrelsen. Över desamma ha därjämte yttranden avgivits av Svenska ostkustfiskarens centralförbund, Malmöhus läns havsfiskeförening och Svenska västkustfiskarnas centralförbund, vilka beretts tillfälle därtill. Över de likalydande motionerna I: 209 och II: 328 har utskottet införskaffat utlåtanden av lantbruksstyrelsen och statens livsmedelskommission.

Till ledning vid bedömandet av det i sistnämnda motioner framställda yrkandet får utskottet nämna, att under en följd av år ha medel till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. anvisats dels såsom *reservationsanslag å driftbudgeten* under nionde huvudtiteln, dels ock såsom *investeringsanslag* under fonden för låneunderstöd å *kapitalbudgeten*.

Det förstnämnda anslaget har under åren före kriget huvudsakligen använts för anordnande av prisregleringar å fisk. Ur detsamma ha vidare under senare år ganska betydande belopp ställts till förfogande för åstad-

kommande av förstärkt isbrytarhjälp åt fiskarebefolkningen. Enligt vad lantbruksstyrelsen upplyst ha emellertid sistnämnda belopp icke till någon del behövt tagas i anspråk. Dessutom ha med anlitan­de av anslaget bidrag lämnats bland annat till stödjande av organisationsverksamheten bland fiskarena. Inkomna ansökningar om bidrag för sistnämnda ändamål ha enligt vad lantbruksstyrelsen uppgivit hittills i allmänhet kunnat i rimlig utsträckning bifallas.

Vid utgången av budgetåret 1943/44 förelåg en behållning å anslaget av 377 408 kronor. Då några medel för ändamålet icke anvisats för innevarande budgetår, står alltså nu endast nämnda belopp till förfogande.

Prisregleringsverksamheten beträffande fisk handhas numera av statens livsmedelskommission och kostnaderna härför bestridas från anslag under elfte huvudtiteln.

I sitt förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 framhöll lantbruksstyrelsen att, om medel för prisregleringsverksamheten åter skulle komma att utgå från ifrågavarande anslag under nionde huvudtiteln, vore det sannolikt att behållningen å anslaget vid utgången av innevarande budgetår icke komme att förslå, varför lantbruksstyrelsen ansåg försiktigheten bjuda att ett ganska betydande belopp, förslagsvis 500 000 kronor, anvisades under anslaget för budgetåret 1945/46.

I innevarande års statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 177 å driftbudgeten har departementschefen, under erinran att Kungl. Maj:t den 20 oktober 1944 uppdragit åt livsmedelskommissionen att verkställa utredning rörande spörsmål i fråga om den prisreglerande verksamheten på fiskets område samt inkomma med förslag i ämnet, icke ansett sig böra föreslå anvisande av medel för ifrågavarande ändamål utan endast föreslagit, att medgivande måtte utverkas av riksdagen att det å riksstaten för budgetåret 1941/42 för ändamålet anvisade reservationsanslaget finge även under budgetåret 1945/46 användas för med anslaget avsett ändamål. Dylikt medgivande har utskottet i utlåtande nr 1 vid innevarande års riksdag tillstyrkt.

Enligt vad lantbruksstyrelsen framhållit stöter det givetvis på svårigheter att nu beräkna, hur stor behållningen kommer att bliva å anslaget vid utgången av innevarande budgetår. Under förutsättning att några större belopp icke behöva tagas i anspråk för anordnande av isbrytarhjälp eller för prisregleringar, torde man dock kunna utgå ifrån att under året endast en mindre del av anslaget kommer att behöva disponeras. Möjligheterna att från anslaget lämna organisationsbidrag till fiskaresammanslutningar eller vidtaga andra därmed jämförliga åtgärder till stöd för fiskarens föreningsverksamhet synas därför vara förhållandevis goda under såväl innevarande som nästföljande budgetår.

Beträffande det under fonden för låneunderstöd uppförda investeringsanslaget till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. så har för detta ändamål i innevarande års statsverksproposition i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag föreslagits anvisande av 35 000 kronor för budgetåret 1945/46. När behållningen å anslaget vid ingången av innevarande

budgetår uppgick till 167 500 kronor, synes medelsbehovet under vart och ett av budgetåren 1944/45 och 1945/46 ha beräknats till cirka 100 000 kronor.

Bestämmelser angående användningen av sistnämnda anslag äro meddelade i kungörelsen den 11 maj 1934 (nr 138) angående lån av statsmedel för främjande av beredning, förvaring och avsättning av fisk.

Lantbruksstyrelsen har i sitt utlåtande över de likalydande motionerna I: 105 och II: 182 bland annat erinrat om, att Kungl. Maj:t den 20 oktober 1944 uppdragit åt statens livsmedelskommission att verkställa utredning rörande olika spörsmål i fråga om den prisreglerande verksamheten på fiskerinäringens område samt till Kungl. Maj:t inkomma med förslag i ämnet. Motionerna syntes därför enligt lantbruksstyrelsens uppfattning icke böra föranleda annan åtgärd än att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t borde framhålla önskvärdheten av att livsmedelskommissionen bemyndigades tillkalla representanter för fiske och fiskhandel att biträda vid denna utredning. I övrigt har lantbruksstyrelsen i förevarande angelägenhet anfört i huvudsak följande:

Vid fullföljandet av det angivna uppdraget torde livsmedelskommissionen icke kunna undgå att taga hänsyn även till de frågor, som beröras i förevarande motioner. Enligt vad lantbruksstyrelsen under hand erfarit har livsmedelskommissionen också beaktat desamma vid planläggningen av utredningen. För att få ifrågavarande spörsmål så allsidigt belysta som möjligt synes det emellertid vara lämpligt om livsmedelskommissionen erhöle bemyndigande att för utredningen tillkalla ett lämpligt antal representanter för fiskhandeln och fisket.

Svenska ostkustfiskarens centralförbund har tillstyrkt det i motionerna I: 105 och II: 182 framlagda förslaget om utredning. Uppdraget borde anförtros sådana personer, som hade fiskarens förtroende. Jämväl representanter för de fiskare, som bedreve fiske i Östersjön och Bottniska viken, borde få tillfälle deltaga i utredningen. I övrigt har centralförbundet anfört följande:

Motionärerna synas i sin motivering i första hand ha tagit hänsyn till de förhållanden som råda på västkusten samt de svårigheter, vilka kunna väntas uppstå beträffande västkustfisket. De i motionerna anförda synpunkterna torde emellertid i det väsentliga med samma styrka gälla såväl ostkustens fiskare som även insjöfiskarna.

Sedan länge har på ostkusten frågan om avsättningen av framför allt strömming under tider med stora fångster varit i hög grad brännande. De åtgärder som av statsmakterna på sin tid vidtogos för att tillgodose strömmingsfiskarens intressen ha varit och äro allttjämt av utomordentlig betydelse. Frågan om avsättningen av den strömming, som icke kunnat försäljas på färskmarknaden inom landet, har emellertid icke tillfredsställande lösts härigenom. De priser som före kriget kunnat uppnås för detta överskott ha i de allra flesta fall varit mycket låga. Man måste också räkna med att samma eller kanske större avsättningssvårigheter komma att föreligga efter kriget.

Det torde näppeligen vara erforderligt att ytterligare ingå på de skäl, som av motionärerna åberopas för den ifrågasatta utredningen. Även om måhända ett eller annat av de problem, som enligt motionerna bör utredas av den föreslagna kommittén, enligt vår mening lämpligen i första hand bör bringas

till sin lösning genom fiskarens ekonomiska organisationer, äro dock de frågor som återstå så betydelsefulla, att de mer än väl motivera den föreslagna utredningen.

Det synes oss vara av synnerligen vikt att utredningen om fiskets efterkrigsproblem kommer att ske under hänsynstagande till fiskarens rättmätiga intresse att garanteras en dräglig levnadsstandard i likhet med andra folkgrupper i landet.

I detta sammanhang bör måhända fästas uppmärksamheten på den utredning, vilken statens livsmedelskommission som bekant är sysselsatt med och som väl närmast torde avse frågor sammanhängande med en avveckling av nu gällande fiskregleringar. I nära samband härmed står emellertid också fiskets efterkrigsproblem. Även om det icke kan anses riktigt att göra ett uttalande om en utredning vars resultat ännu icke föreligger, torde det dock kunna ifrågasättas om kommissionen har sådant förtroende bland landets fiskare, som enligt vår mening måste förefinnas när det gäller en för dessa så betydelsefull fråga som den föreliggande. Vår erfarenhet tyder snarare på att åtminstone ostkustens fiskare fått en känsla av att genom kommissionens åtgärder fiskarna många gånger komma att hårdare drabbas av de speciella förhållanden, som rått under krigsåren, än vad som varit rätt och billigt.

Malmöhus läns havsfiskeförening har i sitt utlåtande över motionerna I: 105 och II: 182 hemställt, att utredning skyndsamt måtte företagas för att få till stånd fryshus med goda förvaringsmöjligheter för fisk, varigenom distributionen lättare skulle kunna ordnas till båtnad för både fiskare och konsumenter utan hinder av ogynnsamma väderleksförhållanden. Som motivering härför har föreningen anfört följande:

Liksom motionärerna vill havsfiskeföreningen hänvisa till den utredning och de förslag, som 1935 års fiskeriutredning framlagt. Det är tydligt, att Sveriges isolerade läge satt dess näringsliv på hårda prov. Ej minst landets fiskarekår har därvid bidragit till att underlätta våra försörjningssvårigheter. Flera problem ha emellertid genom kriget framstått i en särskild belysning och kunna få mycket stor betydelse för en framtida utveckling, om landet ställes inför nya bekymmer. Hur skola vi tillvarataga fiskfångsterna vid riklig tillförsel? Den av livsmedelskommissionen föranstaltade insaltningen har dragit bortåt 10 miljoner kronor i kostnader. Åtskilligt av den insaltade fisken har ej kunnat säljas utan måst skänkas bort till folk i nöd. Kan ej något göras för en mera ändamålsenlig förvaring av fisken? Jo, helt visst. Fisk tål ej någon längre förvaring i färskt tillstånd, särskilt under ogynnsamma förhållanden, och kan ej heller utan risk skickas någon längre väg. Ofta händer det emellertid att fångsterna bli stora utan möjligheter till avsättning. Sedan blir det kanske länge sådant väder, att fiskaren endast med stor risk kan ge sig ut på fiske, och utbytet blir ofta icke det man hade önskat. Men i senare fallet är efterfrågan stor utan möjlighet att tillfredsställa marknaden. Genom anläggandet på olika håll i landet av fryshus med lämpliga frysmetoder och goda förvaringslokaler skulle tillgång och efterfrågan mera jämnt kunna tillgodoses. Här finnes en uppgift för staten att sörja för landets inbyggare i långt högre grad än nu är fallet. Genom fryshus vinnas även större möjligheter att distribuera fisken till landets olika delar. Ty det är för närvarande så att många orter på relativt kort avstånd från kusten sällan få fisk eller dålig sådan och i stora områden av Norrland råder fiskbrist genom distributionssvårigheterna. Skulle efter kriget möjligheter till export uppstå, så är det lättare att sända frusen fisk.

Intet av fångsterna bör gå till spillo, ty fisk är ju ett både närande och hälsosamt födoämne, som innehåller vissa nödvändiga skyddsämnen. Fisken är också i regel ett billigt födoämne, som i synnerhet användes av den fattigare befolkningen i både färskt och saltat tillstånd. En stor del av kustbefolkningen har därjämte helt sin utkomst av fisket, även om yrket hör till de mest oberäknliga och mången gång ger ett knappt utbyte för sina utövarer under ett hårt och provande arbete.

I framtiden blir parollen för oss mer än någonsin: Sverige åt svenskarna. Detta böra vi lägga på minnet inför kommande osäkra tider, vars ekonomiska utveckling ingen med visshet kan förutsäga. Inget annat land torde kanske komma att taga det minsta hänsyn till vårt land, när världen skall återgå till fredliga förhållanden. Men då gäller det att vara väl rustad gentemot alla påfrestningar. Hur tjänstemän inom krisorganen, såsom enligt uppgift lär ha skett, kunnat gynna utländska bulvanföretag till skada för rent svenska företag på frysområdet, det kan man knappast förstå, och härtill vill förningen ej medverka.

Svenska västkustfiskarnas centralförbund har livligt tillstyrkt bifall till motionerna I: 105 och II: 182 och anfört:

Den förut omnämnda, åt livsmedelskommissionen anförtrodda utredningen synes närmast omfatta prisreglering på fiskets område, då däremot den utredning som föreslås i motionerna syftar betydligt högre. Då vi emellertid för västkustfiskets vidkommande efter fredsslutet torde bli ställda inför helt nya och mera svårlösta problem än vad vi haft att brottas med förut, finna vi det högst nödvändigt, att en statlig fiskeritutredning skyndsammast måtte tillsättas och utreda och framkomma med förslag till fiskerinäringens främjande. Vi hålla för troligt, att livsmedelskommissionen snart nog kan ha slutfört sin utredning om prisreglering på fisk, vilken är en detalj i fiskets efterkrigsproblem.

De fiskets frågor vilka bl. a. beröra export av fisk, fiskarens direktförsäljningar i utländska hamnar, import av fisk m. m. äro problem, som måste lösas under förhandlingar med olika nationer. Vi kunna i detta sammanhang ej underlåta att påpeka, att före det nu pågående kriget stod vårt land så gott som helt öppet för import av fisk från andra länder. Flera av dessa länder hade däremot lagbestämmelser, vilka skyddade det egna landets fiske. Därmed hade man starkt beskurit importen av direktförsäljningen av svenskfångad fisk. Svenska fiskares rörelsefrihet i vissa länders hamnar var också alltför mycket begränsad. Vid uppgörande av handelsavtal med andra nationer böra ju vår fiskerinäringens intressen på ett effektivt sätt tillvaratagas, och fiskerinäringens produkter böra ej få stå tillbaka för någon annan närings produkter. Vi vilja erinra om att västkustfiskarens möjligheter till försäljning av sina fångster i utländska hamnar likaså exporten av fisk, äro ett livsintresse för det svenska västkustfisket. Dessa frågor ha alltid varit av största betydelse för det svenska västkustfisket, och när kriget en gång slutar, räkna vi med att de bli av ännu större betydelse, särskilt därför att vi räkna med ett rikt givande fiske i Nordsjön. Nordsjön har ju nu i flera år under kriget i stor utsträckning fått vara ett fredningsområde för fisk.

Huru importfrågan av fisk skall lösas är en fråga, som har en ofantligt stor betydelse för västkustens fiskarekår. Då den svenska fiskarekåren mer än väl kan fylla landets behov av förstklassiga fiskslag, bör givetvis tagas under noga övervägande huru importfrågan av fisk skall lösas. Importerad fisk hämmar givetvis avsättningen av svenska fiskares fångster, och att en rättelse bör ske torde för envar stå ganska klart. Då, som vi förut framhållit, en så-

dan utredning det här är fråga om bör vara allsidig, bör även denna fråga överlämnas till utredningskommittén. Samtidigt vilja vi ytterligare framföra en del frågor på fiskets område, som böra hänskjutas till en dylik kommitté för utredning.

En fråga, som mycket intimt sammanhänger med fiskets ekonomi, är driftskostnaderna för fisket. Det hjälper ej vilka inkomster fisket giver, om driften för fisket skall sluka alltför stora summor. Fiskets driftskostnader äro för närvarande alltför höga. I detta sammanhang vilja vi endast erinra om priserna på motorbränsle, smörjolja och fiskredskap. Med den stora knapphet, som råder på dessa varor, synes det som om de nuvarande ofantligt höga priserna på dessa varor skulle kunna hålla i sig allt för länge, om ej några särskilda åtgärder bliva vidtagna, så att prissänkningar kunna komma till stånd. Samtidigt som vi se oss nödsakade att en längre tid efter krigets slut få räkna med rätt höga priser på vad fiskarena skola köpa för fiskets drivande, torde vi ha att räkna med sänkta priser på vad fiskarena ha att sälja.

Fiskarens ekonomiska ställning försämras ju också avsevärt genom de riksdagsbeslut, som ligga till grund för omsättningsskatt på vissa slag av fiskredskap och motorer. Å andra sidan uttages även omsättningsskatt på fisk, vilken även i vissa fall beskattas genom livsmedelskommissionens avgifter. Vi förmoda att krigskonjunkturskatten bortfaller i och med krigets slut, men vi kunna även i denna sak påpeka, att under de år, som en del fiskare haft relativt goda inkomster, ha dessa inkomster ganska mycket beskuren genom krigskonjunkturskatten, vilket till stor del drabbat fiskarena därför att de haft allt för små inkomster före kriget.

Vid en utredning om efterkrigsproblemen bör även tagas med frågan om priserna på nyanskaffning av fiskebåtar och motorer.

Motionärerna ha varit inne på frågan om avsättningen av fisk på hemmamarknaden och de distributionsproblem som finnas. Dessa frågor böra ägnas all uppmärksamhet. I dessa sammanhang vilja vi fästa uppmärksamheten på de i många fall alltför dyra järnvägsfrakterna samt svårigheterna att kunna få ut fisken i en del mera avsidat liggande bygder. För bevarande och tillvaratagande av fiskets produkter synes det som om vissa länder genom kyl- och frysningstekniken skulle ha nått ganska långt i förhållande till vad vi gjort här i landet. Givetvis böra även dessa frågor ligga inom ramen för en utredningskommittés arbete.

Den propaganda som göres för fiskets produkter bör också bliva effektivare. De penningmedel, som för närvarande stå till buds för detta arbete, äro allt för blygsamma, och i den mån som pengar kunna ställas till förfogande för detta arbete, bör en utredningskommitté i stora drag lägga upp riktlinjerna för detsamma.

Vi kunna inte avsluta detta yttrande med mindre än att samtidigt framhålla, att det stöd som statsmakterna i många fall lämna till fisket i sin tur återverkar till det bättre för alla grupper, som i en eller annan form arbeta i fiskerinäringen. Under det nu rådande kriget har det också visat sig att fiskarkåren haft en stor och värdefull uppgift att fylla i landets livsmedelsförsörjning. Väst kustfiskarnas fiske har under den senaste mansåldern arbetat sig upp till en standard, som torde ligga i främsta ledet bland de västeuropeiska nationerna. Detta har givetvis till stor del sina orsaker i den rationalisering, som skett på fiskets område, med effektivare fiskredskap, större och förstklassigare båtar med starkare motorer m. m. Under kriget har det också visat sig att det båtmaterial, som västkustfiskarna förfoga över, särskilt den nyare typen av båtar, av statsmakterna i stor utsträckning rekvirerats och använts i försvarets tjänst. Detta pekar ju också på att det, ur flera synpunkter sett, blir i statsmaktens intresse att giva västkustfisket det stöd

som behöves för att denna näring skall kunna existera och även upptaga kampen i konkurrensen med fisket inom andra nationer.

I sitt utlåtande över de likalydande motionerna I: 209 och II: 328 har *lantbruksstyrelsen* anslutit sig till motionärernas uppfattning i fråga om önskvärdheten av att frågor rörande en rationell organisation av kyl- och fryshuslagringen av fisk samt de stödåtgärder från det allmännas sida, som denna verksamhet torde vara förtjänt av, snarast möjligt bleve föremål för utredning. Styrelsen hade emellertid den uppfattningen att vid den ovan omnämnda, åt livsmedelskommissionen anförtrodda utredningen rörande spörsmål i fråga om den prisreglerande verksamheten på fiskets område även frågor rörande lagring av fisk skulle komma under övervägande. I övrigt har *lantbruksstyrelsen* anfört i huvudsak följande:

Kyl- och fryshuslagring av fiskvaror har hittills endast i begränsad omfattning kommit till användning i vårt land. Det är troligt att sådan lagring i framtiden kommer att få åtskilligt större omfattning än hittills. Man torde emellertid icke böra överskatta betydelsen av densamma. För att sådan lagring skall bli ekonomiskt lönande, måste nämligen åtskilliga förutsättningar bland annat med avseende å avsättningsmöjligheter och distribution föreligga. Det måste dock framstå som önskligt att denna verksamhet, där densamma kan förväntas bli till gagn för fiskerinäringen, understödes från det allmännas sida.

Låneunderstöd till anläggningar av här ifrågavarande slag ha i vissa fall redan beviljats med anlåtande av ovan omförmälda investeringsanslag till främjande av beredning och avsättning av fisk. Sålunda har Bohusläns islandsfiskares förening u. p. a. erhållit sammanlagt 216 000 kronor för uppförande av kylagerhus i Lysekil och Gotlands läns fiskförsäljningsförening u. p. a. 50 000 kronor för anordnande av anläggning för djupfrysning av fisk i Visby.

För närvarande föreligger en ansökning från Sörmlandsfisk, förening u. p. a., om ett låneunderstöd å 110 000 kronor för anläggning av ett fryshus för fisk i Nyköping, och flera liknande ansökningar torde vara att förvänta inom den närmaste tiden. Det är därför troligt, att medelsbehovet för anläggningar av detta slag liksom för andra anläggningar för beredning och förvaring av fisk blir åtskilligt större än som kunde förutses vid den tidpunkt, då *lantbruksstyrelsen* avgav förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1945/46.

Fråga uppstår då, om detta behov lämpligast bör tillgodoses genom höjning av ifrågavarande redan existerande anslag på kapitalbudgeten, eller, som i motionerna ifrågasättes, genom beviljande av medel för ändamålet å allmänna beredskapsstaten.

Bortsett från det förhållandet att det är ovisst, om medel, som anvisas på beredskapsstaten, över huvud bli tillgängliga, synes det kunna ifrågasättas, om kyl- och fryshusanläggningar äro lämpliga objekt för beredskapsarbete. För desamma fordras nämligen ganska invecklade maskinella anordningar och såväl för dessa som för nödvändig värmeisolering fordras högklassigt material, som kan bli svårt att anskaffa under ett tidsläge, som motiverar ianspråktagande av på beredskapsstaten uppförda medel.

Såvitt nu kan bedömas synes det därför vara lämpligare att höja riksstatsanslaget. I förevarande motion göres visserligen gällande, att det med nuvarande bestämmelser för ifrågavarande lån skulle stöta på svårigheter för fiskareorganisationerna, särskilt för dem på syd- och ostkusten, att begag-

na sig av detta anslag. Härtill må anmärkas, att talrika lån ur anslaget ha utlämnats till fiskareorganisationer, även sådana av ganska blygsam omfattning, i olika delar av landet och även till sammanslutningar av insjöfiskare. I själva verket torde också förhållandevis större lånebelopp ha utlämnats till organisationer vid östersjökusten än vid västkusten. Med få undantag ha också dessa föreningar kunnat på ett fullt tillfredsställande sätt uppfylla de villkor i fråga om återbetalning m. m., som uppställts för lånens tillgodonjutande. Dessa villkor måste också anses som synnerligen förmånliga. Enligt gällande bestämmelser kan Kungl. Maj:t även medgiva befrielse från återbetalningsskyldighet av intill 15 procent av beviljat lån. Under förutsättning att medel finnas tillgängliga torde en på någorlunda sund basis bildad fiskaresammanslutning med god ledning därför icke behöva befara att få ansökan om lån ur ifrågavarande anslag avslagen, om det ändamål lånet avser synes gagneligt ur fiskerinäringens synpunkt.

Som ovan framhållits, torde stora krav inom den närmaste framtiden komma att ställas på ifrågavarande anslag. Det stöter emellertid på svårigheter att någorlunda tillförlitligt beräkna medelsbehovet. En ganska avsevärd höjning av investeringsanslaget, förslagsvis till 200 000 kronor, för budåret 1945/46 skulle emellertid vara önskelig.

Statens livsmedelskommission har i sitt utlåtande över motionerna I: 209 och II: 328 anfört följande:

Fryshuslagring är otvivelaktigt den metod, som bäst lämpar sig för uppbavering av lättförstörbara animaliska livsmedel. Vid lagring i fryshus förändras lagervaran praktiskt taget icke alls, under förutsättning att den behandlas på rätt sätt. Det är emellertid ett oeftergivligt villkor, att rätt behandlingsmetod verkligen kommer till användning, ty i annat fall kan varans kvalitet så avsevärt försämrats, att den icke kan avyttras utan avsevärda förluster. Olika varor visa olika känslighet i berörda hänseenden. Bland animaliska livsmedel torde fisken kräva den mest omsorgsfulla behandlingen för att kvaliteten skall kunna bevaras. Därtill kommer, att skilda fisklag fordra olika behandling; fet fisk fordrar sålunda lägre lagringstemperatur än mager. I fråga om samtliga fiskslag gäller, att infrysningen måste ske så snabbt som möjligt efter fångsten. De fryshus, som äro avsedda för infrysning av fisk, böra därför vara förlagda till ilandförningsplatserna. På de platser, som närmast ifrågakomma, saknas dock, med undantag för Göteborg och i viss mån Malmö, i allmänhet för närvarande för fiskfrysning lämpade anläggningar. Det är därför önskvärt, att sådana anläggningar komma till stånd i ökad omfattning, och kommissionen vill för sin del tillstyrka, att den i motionerna äsyftade utredningen kommer till stånd.

Även om här avsedda anläggningar komma till uppförande, kan emellertid frågan angående fiskmarknadens reglering genom fryshuslagring därmed icke anses slutgiltigt löst. Det har nämligen visat sig, att den frusna fiskens kvalitet snabbt försämrats, om fisken efter infrysningen förvaras under ogynnsamma betingelser. Fisken får sålunda icke tinas upp förrän omedelbart innan den skall anrättas. Härav följer, att fisken, sedan den väl infrusits, måste förvaras och transporteras på lämpligt sätt. »Kylkedjan» får icke brytas förrän hos konsumenten. Detta innebär, att den frusna fisken måste förvaras i kyla under såväl transporten till konsumtionsorten som den därpå följande upplagringen hos partihandlaren samt slutligen hos detaljhandlaren. Vad först angår järnvägstransport av frusen fisk ställer denna så stora krav på anordningarna under transporten, att det på goda grunder torde kunna antagas, att den nuvarande transportapparaten icke är i stånd att fylla dessa krav. Partihandelns möjligheter att lagra frusen fisk äro vidare tämligen begränsa-

de, om man undantager de möjligheter till sådan lagring, som stå till buds i främst några av våra större städer. Vad slutligen detaljhandeln angår torde också den i de flesta fall sakna möjligheter att förvara frusen fisk. Livsmedelskommissionen vill därför hemställa, att den åsyftade utredningen även skall omfatta frågan om de åtgärder, som kunna behöva vidtagas för att möjliggöra den frusna fiskens transport och distribution. De erfarenheter kommissionen gjort under årens lopp i fråga om fryshuslagring av animalier äro nämligen sådana, att kommissionen måste avråda från lagring av fisk i större skala förrän alla faktorer, som kunna påverka de lagrade varornas kvalitet, utretts och tillrättalagts.

För den händelse den åsyftade utredningen skall komma till stånd, förutsätter kommissionen, att kommissionen beredes tillfälle att yttra sig över sättet för dess anordnande. I arbetsplanen för den åt kommissionen anförtrodda utredningen rörande den fortsatta prisregleringen på fiskets område förutsättes företagandet av undersökningar rörande ovanberörda spörsmål, då de eventuella framtida prisregleringarna på fiskets område sannolikt torde få kombineras med viss lagringsverksamhet. Den åt livsmedelskommissionen anförtrodda fiskeutredningen kommer alltså även den att beröra de frågor, som behandlas i motionerna.

Motionärernas förmodan, att under tiden efter kriget fiskerinäringen kommer att få kämpa med betydande svårigheter i skilda hänseenden, delas av de i ärendet hörda fiskareorganisationerna. Jämväl utskottet är av den uppfattningen, att fiskets efterkrigsproblem äro av en betydande omfattning.

Vad först beträffar de i motionerna I: 105 och II: 182 berörda förväntade exportsvårigheterna synas därmed sammanhängande problem, vilka i allt väsentligt torde falla på det utrikespolitiska området, knappast kunna lösas på annat sätt än genom förhandlingar med främmande nationer. Ehuru utskottet förutsätter, att vid uppgörandet av handelsavtal med olika länder även fiskerinäringens intressen på bästa möjliga sätt tillgodoses, kan utskottet icke bortse från, att på detta område åtskilliga frågor skulle kunna bättre läggas till rätta genom att en utredning i ämnet komme till stånd.

Vid en dylik utredning bör enligt utskottets uppfattning även de i samtliga motioner berörda avsättningsförhållandena inom landet för fiskets produkter upptagas till behandling. Den i motionerna I: 209 och II: 328 omnämnda fryshuslagringen av fisk synes enligt utskottets uppfattning utgöra en del av detta problem. Såsom framhålles i motionerna I: 105 och II: 182 torde nämligen den under krigsåren understundom otillräckliga tillförseeln av fisk efter kriget vid vissa tillfällen kunna komma att förbytas i en allt för riklig tillförseel. Erfarenheterna från tiden före kriget giva vid handen, att tillförseeln av fisk under vanliga förhållanden är synnerligen ojämn. Medan vid vissa tillfällen avsevärda kvantiteter kunna ilandföras, äro förhållandena vid t. ex. dåligt väder eller andra hinder för fisket rakt motsatta. Ett sätt att kunna bevara ett tillfälligt överskott av fisk för senare konsumtion synes vara att fisken inlägges i fryshus. Såsom framhålles i livsmedelskommissionens utlåtande över motionerna I: 209 och II: 328 erbjuder fryshuslagringen av fisk åtskilliga problem, som synas böra utredas. Bland annat torde olika fiskslag kräva olika lagringstemperatur. Frysmöjligheter måste vidare förefin-

Utskottet.

nas såväl på transportmedlen som hos återförsäljarna m. m. Under utredningsarbetet torde uppmärksamhet även böra ägnas frågan, huruvida medel för uppförande av fryshus, såsom föreslagits i sistnämnda motioner, lämpligen böra uppföras på beredskapsstat, eller andra anordningar böra vidtagas.

Förutom genom byggande av lagerhus torde avsättningen av fisk kunna underlättas genom förbättrade transportmöjligheter, genom propaganda för ökad fiskkonsumtion m. m. Samtliga nämnda frågor synas böra utredas.

Ett spörsmål som även torde höra till fiskets efterkrigsproblem är frågan om fiskets driftskostnader. För att icke vid fallande priser på fisk fiskarens skäligen bärgning skall äventyras, är det av vikt att dessa kostnader sjunka åtminstone i samma takt som fiskpriserna. Det anförda gäller icke endast priserna på brännolja och smörjmedel utan även priserna på nät och andra för fiskets utövande nödvändiga tillbehör.

Såsom framgår av det anförda vill utskottet förorda, att fiskets efterkrigsproblem bliva föremål för en förutsättningslös och grundlig utredning. Några anvisningar för hur och av vem en dylik utredning skall verkställas synes icke lämpligen i detta sammanhang böra givas. Utskottet förutsätter emellertid att representanter för fiskerinäringen få tillfälle att delta i densamma.

Åberopande det sagda hemställer utskottet,

1) att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 105 och II: 182 må i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t i enlighet med vad ovan förordats måtte låta verkställa utredning angående fiskerinäringens efterkrigsproblem samt för riksdagen framlägga de förslag i ämnet, vartill nämnda utredning må föranleda;

2) att de likalydande motionerna I: 209 och II: 328, i den mån de icke kunna anses besvarade med vad utskottet ovan anført, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 maj 1945.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Alfred Andersson, Jacob Hansson, Anderberg, friherre Beck-Friis, Bondeson, Svedberg* och *Sundelin*, samt

från andra kammaren: herrar *Andersson* i Löbbo, *Ericsson* i Sörsjön, *Mäler, Larsson* i Karlstad, *Johansson* i Öckerö, *Andersson* i Hyssna, *Andersson* i Hedensbyn och *Utbult*.